

ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Ірина Гончарова

Білоцерківський інститут неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України
Біла Церква, Київська область, Україна

Анотація. В роботі розглядаються поняття цифрової трансформації освіти, викладені актуальні проблеми цифровізації освітнього процесу в закладах професійної освіти. Акцентовано увагу на необхідності розвитку інформаційної компетентності педагогів закладів професійної (професійно-технічної) освіти як важливої умови забезпечення ефективності підготовки кадрів для цифрового суспільства і цифрової економіки.

Annotation. The concept of digital transformation of education is considered in the work, the current problems of digitalization of the educational process in vocational education institutions are outlined. Attention is focused on the need to develop the information competence of teachers of professional education institutions as an important condition for ensuring the effectiveness of personnel training for the digital society and digital economy.

Ключові слова: цифровізація, цифрова освіта, інформаційно-комунікаційні технології, цифрова компетентність.

Keywords: digitization, digital education, information and communication technologies, digital competence.

Сьогодні ми живемо в епоху четвертої промислової революції, в якій Україна обрала стратегічний курс на новітній індустріальний розвиток і одна з умов цього розвитку України – масова та швидка цифровізація промислових секторів. Звичайно не стоїть осторонь і освіта. Цифрові технології є «інструментом» розвитку сучасного інформаційного суспільства та реформування сучасної системи професійної освіти в Україні.

Клаус Шваб, засновник і головний президент Всесвітнього форуму в Давосе, написав керівництво, яке допомагає нам зорієнтуватися в минулих змінах і дуже влучно описує саме те, що відбувається в нашому цифровому суспільстві зараз: «Характер змін, що відбуваються, настільки фундаментальний, що світова історія ще не знала подібної епохи – часу як великих можливостей, так і потенційних небезпек» [1].

Одним із найважливіших показників інноваційного та технологічного потенціалу кожної країни є рівень розвитку технологій, здатність економіки країни розвиватися в умовах цифрових трансформацій. Portulans Institute та World Information Technology and Services Alliance щорічно щорічно випускають звіт, в якому аналізують індекс мережевої готовності (Networked Readiness Index) – комплексний показник, що характеризує рівень розвитку інформаційних технологій країн світу. Експерти розраховують індекс мережевої готовності на підставі 62 різних показників, які можна об'єднати у 4 групи: technology (технологічна складова), people (людський фактор), governance (управлінський навик), impact (вплив). На даний час вже опубліковані дослідження рейтингу за 2022 рік, відповідно до якого Україна посідає 50 місце (2019 рік – 67 місце, 2020 – 64, 2021 - 53) [2].

У березні 2021 року Кабінет Міністрів України схвалює Концепцію розвитку цифрових компетентностей та затвердження плану заходів з її реалізації, в якій визначає пріоритетні напрямки і основні завдання з питань розвитку цифрових навичок та цифрових компетентностей, підвищення рівня цифрової грамотності населення в умовах розвитку цифрової економіки та цифрового суспільства [3].

Створення загальноєвропейського освітнього простору, розширення економічних, політичних і культурних контактів, удосконалення системи професійної (професійно-технічної) освіти на сучасному етапі вимагає нових підходів до організації освітньої діяльності здобувачів освіти ЗП(ПТ)О, спрямованих на розвиток особистості майбутнього

працівника, формування його професійної мобільності. На сьогодні все гостріше відчувається проблема готовності педагогів, до роботи зі здобувачами освіти, представниками «покоління Z», серед яскравих особливостей яких – цифрова обізнаність. Теорія поколінь Хоува-Штрауса стверджує, що формує та визначає покоління не тільки і не стільки вік, скільки цінності людей, які формуються під впливом суспільних, політичних, економічних, соціальних, технологічних подій та виховання у сім'ї [4].

Використання цифрових засобів у навчальному процесі викликає потребу розроблення нових методик і технологій професійної освіти і навчання.

Під час роботи в одному з закладів професійної освіти м. Дніпра будувати систему методичного супроводу ми розпочали з визначення пріоритетних напрямів формування цифрової компетентності педагога. Нами були виділені наступні пріоритети:

- знання про технології, їх можливості та обмеження для вирішення педагогічних завдань, що засновані на професійно-особистісних можливостях та обмеженнях в галузі застосування цифрових технологій;

- уміння комплексно використовувати цифрові технології у педагогічній діяльності, що засновані на безперервному вдосконаленні та розвитку професійної діяльності;

- досвід подання в педагогічному співтоваристві нових моделей педагогічної діяльності, що засновані на самостійному і ініціативному застосуванні цифрових технологій;

- ціннісне ставлення до використання цифрових технологій у своїй діяльності, що ґрунтується на рефлексії свого і чужого досвіду в галузі ІКТ.

На першому етапі створення моделі методичного супроводу в умовах цифровізації на основі аналізу були виявлені наступні проблеми: недостатній рівень володіння викладачами цифровими технологіями, наявність «психологічних бар'єрів»; відсутність мотивації до освоєння нового виду діяльності; відсутність методик, які б дозволяли здійснювати викладання предметів з використанням сучасних цифрових технологій.

Для самоаналізу стану цифровізації та ефективності використання цифрових технологій у закладі освіти ми скористалися онлайн-інструментом SELFIE (проект Європейської комісії), який допоміг оцінити ефективність впровадження інноваційних цифрових технологій в освітньому процесі, з'ясувати, на якому етапі цифрового розвитку знаходиться заклад освіти, оцінити ступінь володіння цифровими технологіями педагогів. Самоаналіз показав, що лише 5% педагогів є новаторами, які одні з перших використовують нові засоби навчання, 47% педагогічного складу починають використовувати новітні цифрові технології, коли пройшли певне навчання, 16% використовують нові ІТ-технології лише тоді, коли бачать в цьому певні переваги.

Цифровізація освіти має достатньо реальних проблем: значна частина здобувачів освіти не має необхідних для онлайн-навчання гаджетів і якісного інтернет-з'єднання; викладачам і здобувачам освіти без достатнього досвіду використання цифрових ресурсів важко навчатися онлайн; найчастіше під виглядом цифрової трансформації викладачі оцифровують цілком традиційні підходи - і це не є цифровізацією.

Освітня діяльність з використанням цифрових технологій мотивує здобувачів освіти до процесу навчання, стимулює до формування особистості, поглиблює професійну спрямованість, оволодіння сучасними технологіями, безпосередньо пов'язаними з майбутньою професійною діяльністю. Тому кожен педагог має зробити свій внесок у формування цифрової компетентності випускників закладів професійної освіти.

Література

1. Шваб К. Четверта промислова революція / К. Шваб - Книжковий Клуб "Клуб Сімейного Дозвілля", 2019, с.176
2. Network Readiness Index 2022. Benchmarking the Future of the Network Economy URL: <https://networkreadinessindex.org/countries/> (дата звернення 18.11.2022).
3. Розпорядження КМУ від 3 березня 2021 р. № 167-р Про схвалення Концепції розвитку цифрових компетентностей та затвердження плану заходів з її реалізації – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2021-%D1%80#Text> (дата звернення 11.10.2022).
4. Цифрові компетенції в Україні та Європі URL: <https://web.kpi.kharkov.ua/si/tsifrovi-kompetentsiyi-v-ukrayini-ta-uevgori/> (дата звернення 18.11.2022).